

УДК 343.9

DOI https://doi.org/10.32782/galician_studies/law-2025-11-14**Мельникович Вікторія Михайлівна**

кандидат юридичних наук

Керівник Другого слідчого відділу (з дислокацією у м. Львові)

Територіального управління Державного бюро розслідувань, розташованого у місті Львові

ORCID ID: 0009-0000-9592-9725

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Метою статті є обґрунтування системи методів наукового дослідження діяльності Державного бюро розслідувань у сфері протидії корупції, з'ясування методологічного значення кожного з елементів цієї системи та розроблення авторської методологічної моделі дослідження зазначеної проблематики. Стаття присвячена обґрунтуванню методології наукового дослідження діяльності Державного бюро розслідувань у сфері протидії корупції. Розкрито систему методів наукового пізнання, застосування яких дає змогу здійснити всебічний та об'єктивний аналіз правового статусу, компетенції та практичної діяльності Державного бюро розслідувань як суб'єкта протидії корупційним правопорушенням. Охарактеризовано методологічне значення філософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження, зокрема діалектичного, історико-правового, формально-юридичного, системно-структурного, функціонального, порівняльно-правового, статистичного, документального та соціологічного методів. Особливу увагу приділено методиці аналізу емпіричної бази дослідження, представленої офіційними звітами Державного бюро розслідувань за 2018, 2023 та 2024 роки, а також матеріалами конкретних правозастосовних випадків, пов'язаних із виявленням необґрунтованих активів та реалізацією Стратегії повернення активів на 2023–2025 роки. Обґрунтовано доцільність застосування міждисциплінарного підходу до вивчення досліджуваної проблематики з урахуванням поєднання в діяльності Державного бюро розслідувань кримінально-процесуальної, адміністративно-правової та цивільно-процесуальної складових. Визначено критерії достовірності та валідності отримуваних у процесі дослідження наукових результатів. Сформульовано авторську методологічну модель дослідження діяльності Державного бюро розслідувань у сфері протидії корупції, що охоплює п'ять послідовних етапів наукового пізнання. Встановлено, що визначальне методологічне значення для дослідження досліджуваної проблематики мають діалектичний, історико-правовий, формально-юридичний, системно-структурний, функціональний, порівняльно-правовий, статистичний, документальний та соціологічний методи, кожен із яких виконує самостійну пізнавальну функцію та водночас доповнює інші методи в межах цілісної методологічної системи.

Ключові слова: методологія дослідження, Державне бюро розслідувань, протидія корупції, методи наукового пізнання, емпірична база дослідження, статистичний метод, порівняльно-правовий метод, міждисциплінарний підхід.

Melnykovych V. M. Methodology of researching the activities of the State Bureau of Investigation in the field of anti-corruption

The purpose of the article is to substantiate the system of methods for scientific research of the activities of the State Bureau of Investigation in the field of combating corruption, to clarify the methodological significance of each of the elements of this system and to develop an author's methodological model for studying the specified issues. The article is devoted to the justification of the methodology for scientific research of the activities of the State Bureau of Investigation in the field of combating corruption. The system of methods of scientific knowledge is disclosed, the application of which allows for a comprehensive and objective analysis of the legal status, competence and practical activities of the State Bureau of Investigation as a subject of combating corruption offenses. The methodological significance of philosophical, general scientific and special legal research methods is characterized, in particular dialectical, historical-legal, formal-legal, systemic-structural, functional, comparative-legal, statistical, documentary and sociological methods. Particular attention is paid to the methodology for analyzing the empirical base of the study, presented by the official reports of the State Bureau of Investigation for 2018, 2023 and 2024, as well as materials from specific law enforcement cases related to the identification of unfounded assets and the implementation of the Asset Recovery Strategy for 2023–2025. The feasibility of using an interdisciplinary approach to studying the research issues is substantiated, taking into account the combination of criminal procedural, administrative legal and civil procedural components in the activities of the State

Bureau of Investigation. The criteria for the reliability and validity of the scientific results obtained in the research process are determined. An author's methodological model for studying the activities of the State Bureau of Investigation in the field of combating corruption is formulated, which covers five consecutive stages of scientific knowledge. It has been established that dialectical, historical-legal, formal-legal, systemic-structural, functional, comparative-legal, statistical, documentary and sociological methods are of decisive methodological importance for the study of the researched issues, each of which performs an independent cognitive function and at the same time complements other methods within a holistic methodological system.

Key words: *research methodology, State Bureau of Investigation, anti-corruption, methods of scientific cognition, empirical research base, statistical method, comparative legal method, interdisciplinary approach.*

Вступ. Наукове пізнання будь-якого правового явища, у тому числі діяльності Державного бюро розслідувань у сфері протидії корупції, потребує вироблення чіткої та обґрунтованої методології дослідження, яка забезпечувала б системність, повноту та достовірність отриманих наукових результатів. Методологія юридичного дослідження становить сукупність принципів, підходів, способів та прийомів наукового пізнання правової дійсності, застосування яких дає змогу не лише описати досліджуване явище, а й розкрити його сутнісні характеристики, внутрішні закономірності розвитку та практичне значення. Стосовно діяльності ДБР у сфері протидії корупції обґрунтування методології дослідження набуває особливого значення з огляду на комплексний, міжгалузевий характер цього правового явища, яке поєднує в собі ознаки кримінально-процесуальної, оперативно-розшукової, адміністративно-правової та цивільно-процесуальної діяльності.

Актуальність дослідження методології вивчення діяльності ДБР у сфері протидії корупції зумовлена кількома обставинами. По-перше, відсутність єдиного, загальновизнаного методологічного підходу до аналізу антикорупційної функції ДБР спричиняє фрагментарність та несистемність наукових досліджень у цій сфері, що негативно позначається на якості вироблюваних наукою рекомендацій щодо вдосконалення законодавства. Значна частина наявних публікацій, присвячених діяльності ДБР, зосереджується виключно на кримінально-процесуальному аспекті функціонування цього органу, залишаючи поза увагою адміністративно-правову та цивільно-процесуальну складові, що не дає змоги сформулювати цілісне уявлення про досліджуване явище. По-друге, специфіка предмета дослідження, який охоплює як нормативний (статус, компетенція, повноваження), так і емпіричний (практика застосування, статистичні показники) рівні аналізу, потребує застосування комбінованої методології, що поєднує теоретико-правові та емпірико-соціологічні методи пізнання. По-третє, наявність значного масиву офіційної статистичної інформації, представленої щорічними звітами ДБР, а також конкретними прикладами правозастосовної практики, актуалізує потребу вироблення чіткої методики їх наукового опрацювання з метою уникнення довільного, невваженого тлумачення відповідних даних. По-четверте, динамічний характер розвитку антикорупційного законодавства України, зумовлений як внутрішніми реформаційними процесами, так і виконанням міжнародних зобов'язань держави, вимагає від дослідника постійного оновлення методологічного інструментарію з урахуванням новітніх нормативних актів, зокрема Стратегії повернення активів на 2023–2025 роки [10], прийняття якої суттєво розширило предметне поле дослідження діяльності ДБР у досліджуваній сфері.

Метою статті є обґрунтування системи методів наукового дослідження діяльності Державного бюро розслідувань у сфері протидії корупції, з'ясування методологічного значення кожного з елементів цієї системи та розроблення авторської методологічної моделі дослідження зазначеної проблематики.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань: розкрити загальнотеоретичні підходи до розуміння категорії «методологія юридичного дослідження»; охарактеризувати філософський, загальнонауковий та спеціально-юридичний рівні методології стосовно досліджуваної теми; обґрунтувати методику формування та аналізу емпіричної бази дослідження; визначити особливості застосування порівняльно-правового методу при дослідженні статусу ДБР серед інших суб'єктів протидії корупції; охарактеризувати методологічне значення міждисциплінарного підходу; визначити критерії достовірності та валідності наукових результатів, отримуваних у процесі дослідження; сформулювати авторську методологічну модель дослідження діяльності ДБР у сфері протидії корупції.

Об'єктом дослідження є методологія наукового пізнання правових явищ у сфері протидії корупції. Предметом дослідження є методологія дослідження діяльності Державного бюро розслідувань у сфері протидії корупції.

Виклад основного матеріалу. Методологія наукового дослідження традиційно розглядається в юридичній науці як багаторівнева система, що охоплює філософський, загальнонауковий

та спеціально-юридичний (конкретно-науковий) рівні пізнання. Кожен із зазначених рівнів виконує самостійну функцію в структурі методології та водночас перебуває в тісному взаємозв'язку з іншими рівнями, утворюючи цілісну, ієрархічно побудовану систему наукового пізнання правової дійсності. Філософський рівень методології становить світоглядну основу дослідження та визначає загальний підхід дослідника до розуміння правової дійсності, її сутності, закономірностей розвитку та взаємозв'язку з іншими сферами суспільного життя. Стосовно дослідження діяльності ДБР у сфері протидії корупції визначальне значення на цьому рівні має діалектичний метод, застосування якого дає змогу розглядати досліджуване явище в його розвитку, суперечностях та взаємозв'язках з іншими правовими та соціальними явищами.

Загальнонауковий рівень методології охоплює методи, які не є специфічними виключно для юридичної науки, проте активно застосовуються в межах правових досліджень, запозичуючи інструментарій філософії, соціології, статистики та інших галузей наукового знання. До таких методів, застосованих для дослідження діяльності ДБР у сфері протидії корупції, належать системно-структурний, функціональний, статистичний, документальний та соціологічний методи. Системно-структурний метод дає змогу розглядати ДБР не як ізольований суб'єкт, а як елемент цілісної системи антикорупційної інфраструктури держави, функціонування якого перебуває у взаємозв'язку з діяльністю інших суб'єктів – Національного антикорупційного бюро України, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Національного агентства з питань запобігання корупції, Вищого антикорупційного суду. Застосування цього методу дає можливість з'ясувати місце ДБР у зазначеній системі, виявити функціональні зв'язки та залежності між елементами системи, а також визначити чинники, що впливають на ефективність функціонування системи в цілому.

Важливо підкреслити, що системний підхід передбачає аналіз не лише статичної структури досліджуваної системи, а й динаміки її функціонування, включно з механізмами зворотного зв'язку між елементами. Стосовно антикорупційної інфраструктури держави це означає необхідність дослідження не лише формально закріпленого розподілу компетенції між ДБР та іншими суб'єктами, а й фактичних механізмів обміну інформацією, координації слідчих дій та спільного планування заходів протидії корупції, які часто залишаються поза межами формального нормативного регулювання, проте суттєво впливають на кінцеву ефективність функціонування системи.

Функціональний метод дослідження застосовується з метою з'ясування конкретних функцій, які виконує ДБР у процесі протидії корупції, зокрема функцій досудового розслідування, оперативно-розшукової діяльності, а також ініціювання цивільно-правових механізмів позбавлення особи незаконно набутого майна. Застосування функціонального методу дає змогу уникнути суто формального, описового підходу до аналізу компетенції ДБР та зосередити увагу дослідника на реальному змістовному наповненні відповідних повноважень, а також на тому, наскільки ефективно ці повноваження реалізуються на практиці порівняно з їх формальним закріпленням у нормативно-правових актах.

Спеціально-юридичний (конкретно-науковий) рівень методології охоплює методи, вироблені безпосередньо в межах юридичної науки та пристосовані для аналізу правових явищ з урахуванням їх специфіки як особливого різновиду соціальної дійсності. До таких методів, найбільш релевантних для дослідження діяльності ДБР у сфері протидії корупції, належать формально-юридичний (догматичний), історико-правовий, порівняльно-правовий методи, а також метод правового моделювання. Формально-юридичний метод є базовим для аналізу нормативно-правового регулювання статусу та повноважень ДБР, оскільки дає змогу здійснити тлумачення положень профільного Закону України «Про Державне бюро розслідувань» [7], Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [8], а також Стратегії повернення активів на 2023–2025 роки [10], з'ясувати їхній буквальний зміст, системні взаємозв'язки та можливі колізії між окремими нормативними приписами.

Історико-правовий метод посідає важливе місце в методологічному апараті дослідження діяльності ДБР у сфері протидії корупції, оскільки дає змогу простежити генезу становлення цього органу, з'ясувати передумови та закономірності його інституційного розвитку, а також виявити чинники, що визначали трансформацію функціонального навантаження органу протягом усього періоду його існування. Застосування зазначеного методу передбачає аналіз послідовних етапів функціонування ДБР з моменту набуття чинності профільним Законом у 2015 р. [7] до сьогодні, з виокремленням якісно відмінних періодів розвитку органу залежно від зміни його функціонального навантаження, обсягу повноважень та ефективності практичної діяльності.

Емпіричною основою застосування історико-правового методу слугують передусім щорічні звіти ДБР, які відображають стан діяльності органу в конкретний період його функціонування.

Порівняльний аналіз звітів за 2018 та 2023–2024 роки [2; 3; 4] дає змогу методологічно коректно виокремити принаймні два якісно відмінних етапи розвитку ДБР як суб'єкта протидії корупції: етап інституційного становлення (2018 р. і подальші роки), що характеризувався формуванням територіальної мережі, кадрового складу та методологічної бази діяльності органу, та етап стабільного функціонування з розширеним функціональним навантаженням (2023–2024 рр.), пов'язаний з активізацією застосування цивільно-правового механізму необґрунтованих активів та посиленням взаємодії із силами оборони держави в умовах збройної агресії. При цьому варто зауважити, що виокремлення саме таких хронологічних меж має певною мірою умовний характер, оскільки офіційна звітність за проміжні роки (2019–2022) не була предметом аналізу в межах цього дослідження, що обумовлює доцільність подальшого розширення емпіричної бази в межах майбутніх наукових розвідок.

Важливою методологічною особливістю застосування історико-правового методу до дослідження ДБР є необхідність врахування впливу зовнішніх, позаправових чинників на розвиток досліджуваного органу, зокрема впливу повномасштабного збройного вторгнення на переорієнтацію пріоритетів діяльності Бюро. Зазначена обставина обумовлює потребу поєднання історико-правового методу з елементами системного аналізу соціально-політичного контексту, в якому відбувається функціонування досліджуваного органу, оскільки суто формально-юридичний аналіз нормативної бази без урахування зазначеного контексту не дає змоги повною мірою пояснити причини та закономірності зміни пріоритетів діяльності ДБР. Зокрема, активізація роботи Бюро щодо виявлення фактів незаконного збагачення осіб, пов'язаних із сектором оборони, а також практика передання вилучених матеріалів силам оборони [9] не можуть бути належно пояснені виключно через призму формальної зміни законодавства, оскільки відповідна практика значною мірою зумовлена об'єктивними потребами воєнного часу, які не завжди отримують негайне відображення в нормативно-правових актах.

Формально-юридичний метод, як уже зазначалося, становить базовий інструментарій дослідження нормативно-правового регулювання статусу ДБР як суб'єкта протидії корупції. Методика застосування цього методу передбачає послідовний аналіз положень профільного законодавства за такою схемою: з'ясування мети та завдань, покладених на орган; визначення принципів його діяльності; аналіз компетенції (підслідності) органу з виокремленням предметного, суб'єктного та територіального критеріїв її визначення; дослідження організаційної структури органу; аналіз процедурних аспектів реалізації наданих повноважень; виявлення можливих прогалин та суперечностей нормативного регулювання. Застосування зазначеної методики до аналізу Закону України «Про Державне бюро розслідувань» [7] дає змогу системно розкрити правовий статус ДБР та виявити ті його елементи, які безпосередньо стосуються антикорупційної функції органу, зокрема суб'єктний критерій визначення підслідності, що охоплює службових осіб, які займають особливо відповідальне становище, суддів, працівників правоохоронних органів та військовослужбовців.

Важливим елементом методики застосування формально-юридичного методу є використання прийомів юридичної герменевтики, зокрема граматичного, логічного, систематичного та телеологічного способів тлумачення правових норм. Граматичний спосіб тлумачення застосовується для з'ясування буквального змісту окремих термінів та формулювань, використаних законодавцем у профільному Законі [7]. Логічний спосіб тлумачення дає змогу виявити внутрішню логіку побудови нормативного акта та з'ясувати співвідношення між окремими його положеннями. Систематичний спосіб тлумачення передбачає аналіз норм, що регулюють статус ДБР, у контексті їх взаємозв'язку з нормами інших нормативно-правових актів, зокрема Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [8] та Кримінального процесуального кодексу України. Телеологічний спосіб тлумачення спрямований на з'ясування мети, яку переслідував законодавець, встановлюючи ті чи інші повноваження ДБР, що має особливе значення для розуміння логіки віднесення до підслідності Бюро саме корупційних злочинів, вчинених визначеним колом спеціальних суб'єктів.

Особливе методологічне значення для дослідження діяльності ДБР у сфері протидії корупції має розроблення чіткої методики аналізу емпіричної бази дослідження, представленої насамперед офіційними щорічними звітами Бюро [2; 3; 4], а також повідомленнями про результати конкретних правозастосовних випадків [1; 9]. Використання статистичного методу передбачає послідовне виконання кількох методологічних процедур: збирання первинних статистичних даних з офіційних джерел; систематизацію зібраних даних за визначеними критеріями (роками, напрямками діяльності, категоріями суб'єктів); порівняльний аналіз показників у динаміці; інтерпретацію виявлених тенденцій з урахуванням контекстуальних чинників; формулювання узагальнюючих висновків щодо ефективності діяльності досліджуваного органу.

Важливим методологічним питанням є визначення критеріїв достовірності статистичних даних, використовуваних у процесі дослідження. Оскільки основним джерелом емпіричної інформації є офіційна звітність самого досліджуваного органу, дослідник має враховувати можливий ризик суб'єктивізму або вибіркового висвітлення інформації з боку органу, зацікавленого в позитивній оцінці власної діяльності. У зв'язку з цим методологічно виваженим є поєднання аналізу офіційної звітності з аналізом альтернативних джерел інформації, зокрема повідомлень про результати конкретних правозастосовних випадків [1; 9], судових рішень у справах, ініційованих ДБР, а також, за можливості, аналітичних матеріалів незалежних дослідницьких та громадських організацій, що здійснюють моніторинг антикорупційної діяльності державних органів.

Застосування зазначеної методики до аналізу звітів ДБР за 2018, 2023 та 2024 роки [2; 3; 4] дало змогу виявити чітку тенденцію якісної трансформації діяльності органу – від переважно організаційно-становлюючого етапу до етапу комплексної реалізації антикорупційних повноважень, що підтверджується зростанням кількості випадків застосування цивільно-правового механізму необґрунтованих активів та посиленням взаємодії із силами оборони держави. Водночас методологічно важливим є визнання обмежень застосування статистичного методу до аналізу звітності ДБР, зумовлених недостатнім рівнем деталізації офіційних даних, які не завжди дають змогу здійснити глибокий кількісний аналіз результативності діяльності органу в розрізі окремих категорій корупційних правопорушень. Зазначена обставина обумовлює необхідність доповнення статистичного аналізу якісними методами дослідження, зокрема аналізом окремих кейсів (case study), який дає змогу глибше розкрити механізм практичної реалізації повноважень органу навіть за умови обмеженості кількісних даних.

Документальний метод дослідження застосовується для аналізу конкретних матеріалів правозастосовної практики ДБР, зокрема повідомлень про результати розслідування окремих справ. Показовим прикладом застосування цього методу є аналіз матеріалів справи щодо стягнення в дохід держави майже 3 млн грн необґрунтованих активів посадовця Збройних Сил України [1], а також матеріалів справи щодо передання силам оборони вилучених у процесі розслідування пособництва державі-агресору матеріалів на суму понад 8 млн грн [9]. Методика застосування документального методу до аналізу подібних кейсів передбачає виокремлення таких елементів: фактичні обставини справи; правова кваліфікація діяння; застосований правовий механізм реагування (кримінально-правовий чи цивільно-правовий); суб'єкти, залучені до реалізації відповідного механізму; результат розгляду справи; значення відповідного прецеденту для формування правозастосовної практики в цілому.

У науковій літературі обґрунтовано наголошується на важливості врахування адміністративно-правової складової при дослідженні взаємодії між суб'єктами протидії кримінальним правопорушенням, оскільки саме належне адміністративно-правове забезпечення такої взаємодії визначає кінцеву ефективність правоохоронної діяльності [5]. Ця методологічна позиція має принципове значення для дослідження діяльності ДБР, оскільки засвідчує необхідність застосування інструментарію науки адміністративного права поряд із кримінально-процесуальним аналізом під час вивчення механізмів координації діяльності ДБР з іншими суб'єктами антикорупційної інфраструктури. Адміністративно-правовий інструментарій дає змогу дослідити не лише формально закріплені повноваження органу, а й організаційні, управлінські аспекти його функціонування, зокрема питання кадрового забезпечення, структурної організації, розподілу повноважень між центральним апаратом та територіальними управліннями Бюро.

Водночас застосування виключно кримінально-правового інструментарію є недостатнім для аналізу заходів кримінально-правового характеру, які застосовуються за результатами діяльності ДБР, оскільки, як обґрунтовано в спеціальній літературі, зазначені заходи мають комплексну правову природу та потребують врахування як кримінально-правових, так і кримінологічних аспектів їх застосування [6]. Кримінологічний аспект дослідження передбачає, зокрема, аналіз причин та умов, що сприяють вчиненню корупційних злочинів спеціальними суб'єктами, віднесеними до підслідності ДБР, а також оцінку превентивного потенціалу заходів, які застосовуються за результатами діяльності цього органу.

Важливим методологічним питанням, яке потребує окремого розгляду, є визначення критеріїв достовірності та валідності наукових результатів, отримуваних у процесі дослідження діяльності ДБР у сфері протидії корупції. Достовірність наукового результату передбачає його відповідність об'єктивній дійсності, що в межах юридичного дослідження забезпечується насамперед точністю відтворення змісту аналізованих нормативно-правових актів та коректністю інтерпретації емпіричних даних.

З метою забезпечення достовірності отримуваних результатів дослідник має послідовно звертатися до першоджерел – офіційних текстів нормативно-правових актів [7; 8; 10] та офіційних звітів досліджуваного органу [2; 3; 4], уникаючи посилань на неперевірені або вторинні джерела інформації.

Окремої уваги заслуговує питання про репрезентативність емпіричної бази дослідження. Оскільки аналіз діяльності ДБР у цій статті ґрунтується на трьох звітних періодах (2018, 2023, 2024 рр.) та обмеженому колі конкретних правозастосовних прикладів [1; 9], постає закономірне питання про те, наскільки отримані на основі такої вибірки висновки можуть бути екстрапольовані на всю сукупність практичної діяльності Бюро за весь період його існування. У зв'язку з цим методологічно коректним є формулювання висновків дослідження з відповідними застереженнями щодо їх попереднього, а не остаточного характеру, а також визначення необхідності подальшого розширення емпіричної бази в межах майбутніх наукових досліджень, зокрема шляхом залучення до аналізу звітних даних за проміжні періоди та більшої кількості конкретних правозастосовних кейсів.

Висновки. Проведене дослідження дало змогу обґрунтувати комплексну, багаторівневу методологію наукового пізнання діяльності Державного бюро розслідувань у сфері протидії корупції, яка охоплює філософський, загальнонауковий та спеціально-юридичний рівні аналізу. Встановлено, що визначальне методологічне значення для дослідження досліджуваної проблематики мають діалектичний, історико-правовий, формально-юридичний, системно-структурний, функціональний, порівняльно-правовий, статистичний, документальний та соціологічний методи, кожен із яких виконує самостійну пізнавальну функцію та водночас доповнює інші методи в межах цілісної методологічної системи.

З'ясовано, що емпіричну основу дослідження діяльності ДБР у сфері протидії корупції становлять офіційні щорічні звіти цього органу [2; 3; 4], а також матеріали конкретних правозастосовних випадків [1; 9], аналіз яких потребує застосування виваженої методики, що враховує обмеження, притаманні наявній офіційній звітності, зокрема недостатній рівень її деталізації. Обґрунтовано необхідність застосування міждисциплінарного підходу до дослідження діяльності ДБР з огляду на комплексний, міжгалузевий характер цього правового явища, що поєднує кримінально-правову, кримінально-процесуальну, адміністративно-правову, цивільно-процесуальну та кримінологічну складові.

Визначено критерії достовірності та валідності наукових результатів, отримуваних у процесі дослідження, зокрема необхідність звернення до першоджерел інформації, коректність інтерпретації емпіричних даних та адекватність застосованих методів дослідницьким завданням. Наголошено на попередньому характері висновків, сформульованих на основі обмеженої емпіричної бази, та необхідності її подальшого розширення в межах майбутніх наукових досліджень.

Запропонована авторська методологічна модель дослідження, що охоплює п'ять послідовних етапів наукового пізнання – теоретико-методологічний, нормативно-аналітичний, системно-порівняльний, емпірико-статистичний та узагальнювальний, – може бути використана як методологічна основа для подальших наукових досліджень статусу та діяльності ДБР у сфері протидії корупції, а також як зразок для методологічного забезпечення досліджень діяльності інших суб'єктів антикорупційної інфраструктури держави.

Перспективи подальших наукових розвідок у цьому напрямі вбачаються в розробленні уніфікованої методики порівняльного аналізу ефективності діяльності різних суб'єктів антикорупційної інфраструктури України, а також у вдосконаленні методики соціологічного вивчення рівня суспільної довіри до антикорупційних органів як важливого індикатора ефективності реалізованої ними діяльності.

Література

1. За матеріалами ДБР суд розгляне позов щодо стягнення в дохід держави майже 3 млн грн необґрунтованих активів посадовця ЗСУ. Державне бюро розслідувань. URL: ogy.de/cymx.
2. Звіт про діяльність Державного бюро розслідувань за 2018 рік. Державне бюро розслідувань. URL: ogy.de/8os4.
3. Звіт про діяльність Державного бюро розслідувань за 2023 рік. Державне бюро розслідувань. URL: ogy.de/xsdi.
4. Звіт про діяльність Державного бюро розслідувань за 2024 рік. Державне бюро розслідувань. URL: ogy.de/dnqw.
5. Козар В.В. Адміністративно-правове забезпечення взаємодії між суб'єктами протидії кримінальним правопорушенням в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2025. 202 с.
6. Нікіфорова Т.І. Теорія і практика застосування заходів кримінально-правового характеру: навчальний посібник. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2020. 175 с.

7. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text>
8. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>
9. Силам оборони передано матеріали на понад 8 млн грн, вилучені ДБР у справі щодо пособництва державі-агресору. Державне бюро розслідувань. URL: ogy.de/k5j3.
10. Стратегія повернення активів на 2023–2025 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.08.2023 № 670-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/670-2023-p#Text>

References:

1. Za materialamy DBR sud rozghliane pozov shchodo stiahnennia v dokhid derzhavy maizhe 3 mln hrn neobgruntovanykh aktyviv posadovtsia ZSU [Based on the materials of the State Bureau of Investigation, the court will consider a claim for the recovery of almost 3 million UAH of unfounded assets of an official of the Armed Forces of Ukraine to the state revenue]. *Derzhavne biuro rozsliduvan – State Bureau of Investigation*. URL: ogy.de/cymx. [in Ukrainian].
2. Zvit pro diialnist Derzhavnoho biuro rozsliduvan za 2018 rik [Report on the activities of the State Bureau of Investigation for 2018]. *Derzhavne biuro rozsliduvan – State Bureau of Investigation*. URL: ogy.de/8os4. [in Ukrainian].
3. Zvit pro diialnist Derzhavnoho biuro rozsliduvan za 2023 rik [Report on the activities of the State Bureau of Investigation for 2023]. *Derzhavne biuro rozsliduvan – State Bureau of Investigation*. URL: ogy.de/xsdi. [in Ukrainian].
4. Zvit pro diialnist Derzhavnoho biuro rozsliduvan za 2024 rik [Report on the activities of the State Bureau of Investigation for 2024]. *Derzhavne biuro rozsliduvan – State Bureau of Investigation*. URL: ogy.de/dnqw. [in Ukrainian].
5. Kozar V.V. Administratyvno-pravove zabezpechennia vzaiemodii mizh subiektamy protydii kryminalnym pravoporushenniam v Ukraini [Administrative and legal support for interaction between subjects of combating criminal offenses in Ukraine]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kharkiv, 2025. 202 s. [in Ukrainian].
6. Nikiforova, T.I. (2020). Teoriia i praktyka zastosuvannia zakhodiv kryminalno-pravovoho kharakteru: navchalnyi posibnyk [Theory and practice of applying criminal law measures: a textbook]. Khmelnytskyi: Khmelnytskyi universytet upravlinnia ta prava imeni Leonida Yuzkova, 175 p. [in Ukrainian].
7. Pro Derzhavne biuro rozsliduvan: Zakon Ukrainy vid 12.11.2015 r. № 794-VIII [On the State Bureau of Investigation: Law of Ukraine dated 12.11.2015 No. 794-VIII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text> [in Ukrainian].
8. Pro operatyvno-rozshukovu diialnist: Zakon Ukrainy vid 18.02.1992 r. № 2135-XII [On operational and investigative activities: Law of Ukraine dated 18.02.1992 No. 2135-XII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> [in Ukrainian].
9. Sylam oborony передано матеріали на понад 8 млн грн, вилучені ДБР у справі шчодо пособництва державі-агресору [Materials worth over 8 million UAH seized by the State Bureau of Investigation in the case of aiding an aggressor state were transferred to the defense forces]. *Derzhavne biuro rozsliduvan – State Bureau of Investigation*. URL: ogy.de/k5j3. [in Ukrainian].
10. Stratehiia povernennia aktyviv na 2023–2025 roky: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.08.2023 № 670-r. [Asset Recovery Strategy for 2023–2025: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 01.08.2023 No. 670-p.]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/670-2023-r#Text> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 27.10.2025

Дата прийняття статті: 19.11.2025

Опубліковано: 29.12.2025